

Dopisi.

V Belem gradu 30. maja/11. junija. — p — Strašnih novosti imam Vam javiti iz prestolnice Srbije. Človeku se morajo lasje ščetiniti, ko čuje o onih svirepostih, ki so jih ubilci kneževi počenjali nad svojo žrtvo. Znete že, da je srbski knez Mihajlo iz potaje (zavratno) ubit. Ko je včeraj po svojem običaji okoli 5. ure popoldne sè svojimi sorodnici i samo jednim adjutantom odpeljal se v svoj letnikovec Topčider, je potem šel peš sè svojima sestričinama gospó Anko Konstantinovičko i njeno hčerjo Katico, i gospó Tomanijo Obrenovičko v košutnjak. Že je bil skoraj na kraji, ko se približa trójica ljudi i ga pozdravi. Ko on dalje odide, vpali nekdo na njega v glavo, da hipoma pade. Adjutant čuvši tresek dotrči izradi sabljo, i hoče ga braniti; al i njemu razmrskajo desno roko. Tako poginula je tudi sestričina kneževa gospá Anka, a hčerka njena je ranjena. Samo gospá Tomanija vstala je neranjena, a to, ker je morala po potrebi na strano iti. Knez sam je na 4 mestih z revolverjem ranjen i to smrtno; a to ubilcem še nije bilo dosti; oni da bi se bolje osvetili, razmesarili so mu s sekiro ali s handžarom roke, noge, obraz, glavo. To nečlovečno delo dogodilo se je v našem veku i od izobraženih ljudi! — dvojica, kakor se danes čuje, sta advokata, jeden trgovec, a vsi bratje. — Knez Mihajlo bil je jeden najsposobnejših vladalcev; njemu se kar nič prebaciti ne more. On je Srbijo izvlekel iz večnega partajstva, ki je onda zemljo opustošavala; on je dal veljavo zakonu; on je poredok vsej deželi vrnil; on je očistil zemljo od Turkov, dobil trdnjave turške, on je ustanovil národno vojsko, on je bil vnet za jedinstvo južnega slovanstva, — mi vsi smo izgubili ž njim veliko podporo našej svetej stvari, i ne znamo, kako se bodo reči še ukrenule. Al upali bomo vse jednako; ako je odloženo, nije položeno, ker tok národni i narodnih predvzetij more se za neki čas zadržati, al ubiti nikakor ne.

Vzrok strašnemu umoru je ona stranka, ki je vedno kričala, kot judje na Krista, da je knez nepopularen, da se dá povésti; mislila je, da se bo zemlja i prestolnica po tem dogodjaju pobunila, ako bi ona ne došla na kormilo. Ali od vsega tega nima nič. Narod je razdražen na ubilce kneževe; on želi se osvetiti njim, i tako jednega, ki so ga žandari vodili v zatvor, svetina je otela od njih, tolkla ga, lase mu čupala, dokler nije upravitelju Beligradskemu obveljalo, da narod pomiri i to tek v prevaro. Narod kriči, da se maščuje i njihovim ženam i otrokom. To je živ dokaz stranki, kako je bil „nepopularen“ knez Mihajlo!! — A kaj še le bode po vnotrajnosti, kjer je bil tako ljubljén, tako obožavan? — Na čelo vladi po postavah stopilo je zdaj kneževsko namestništvo, i to predsedatelj državnega sveta g. Jovan Marinović, minister pravde g. Rajko Dešjanin, i predsedatelj kasacijne sodnije Djordje Petrović; ministerstvo pravde prevzel je minister vnanjih del Milan Petronijević. To namestništvo izdalo je proklamacijo, s koje se konštituira, i zakazuje za 2. julija skupščino, kjer se ima birati (voliti) novi knez. Tudi je proglašeno po vsej Srbiji izredno — vojno — stanje.

Danes popoldne bil je pogreb sestričine kneževe gospé Anke Konstantinovičke; neizmerno mnogo svetá se je skupilo v voznesenjskej cerkvi i okoli nje, od kodar so jo na vozu odvedli v samostan Rakovico — dve uri od Belega grada.

Iz Srbije 12. maja. Dr. J. K. (Dalje.) Ni davno tega, kar je govoril ogerskega ministerstva predsednik Andrassy ponosno v veselem, se ve da zanesljivem društvu: „Vsi Slovani so ničla = 0; sama Rusija je jedan = 1; da tega jednega (1) v Azijo iztiramo, Slovanov

ni več na svetu!“ — (glej „srbske zvanične Novine“ meseca marta l. l.). Po takem smo mi Slovani vsi, izvan Rusije, zaničljiva ničla = 0! Ne vem! No, da je Rusija močen i silen jedan = 1, istina je; on je zavladao staro domovino Magjarov — Turkestan — i se širi i korači počasi proti Heratu i izhodni Indii. Kristijanska zapadna Evropa, ktera izobraženim Rusom civilizacijo i kulturo z mečem i ognjem ponuja, je sultanu i sirovim Turkom prijazna i ljubeznjiva, — nasproti pa bistrim i darovitim kristijanom na jutrovem nikake kulture i civilizacije ne privošči. Pač bi kristijanski zapadni, kulturo in civilizacijo po razni ceni prodavajoči Evropi milo bilo, da bi se mi vsi, kar nas je na lepem balkanskem polotoku, poturčili in bi postali turški divjaki! Se ve, da bi Evropi tudi drago bilo, ako bi se Slovani v razcepljenem avstrijskem carstvu ponemčili ali poitalijančili, ali da bi udarili ostroge na čevlje in se pomagjarili, ponosno ropotajoči s sablo in korabačem v rokah strah dajoči, ali saj postali srčni prijatelji vsem narodom na svetu, samo da le ostanejo zakleti neprijatelji Rusiji, kakor so nekteri zaneseni bratje Poljaci, ki se nemčijo, poturčavajo, francozijo itd., i svoj narod iz dana v dan hitrim korakom vmaljavajo. Prežalosten izgled temu je lepa Šlezija in Pozanska! Daroviti, junaški bratje Poljaci vsem so prijatelji i vsakemu na svetu, samo sami sebi niso niti slovanstvu. Ne daj, mili Bože! da bi morali bračo Srbi, svojo domovino branivši, bratovsko kri prelivati, biti i klati se s poljskimi legijoni, ki se z drugo turško vojsko okoli Srbije zbirajo. Je li tedaj čudo, da so kristijani na jutrovem vso ljubezen i simpatijo do zapadne Evrope izgubili i da polni zaupanja gledajo v mogočno, jednoverno Rusijo, kakor na svitlo zvezdo prehodnico. Ne gré jim za to, da bi prišli pod rusko vladu; al oni želijo z Rusijo v bratovski ljubezni živeti, i greh bi bil, da ne bi oni za mnogo njim učinjenih dobrot Rusii hvaležni bili. Oni so ovohali evropejsko civilizacijo i kulturo, ki toliko šuma, hrupa, ropota i krvolija dela, zato živo hrepenijo po napredku in razvitku njim prirojenega bistriga uma. Oni želijo zlomljeni jarm sužnosti s svojih pleč izbaciti, svojo prelepo i prebogato zemljo, ktero so kroz stoletja s svojo krvjo gnojili, v krasen raj spremeniti i krvavo zasluženno slobodo v miru vživati, brez vednega strahú, da se jim plod krvavih žuljev vzame, njih žene in hčerke oskrunijo, njih nedolžna deca pokoljejo! „Allah (bog) je velik i Muhamed je njegov prerok!“ Sultan mora Muhamedov plašč ogrniti i njegovo (muhamedanovo) zastavo razviti. Silni puntje i strašne vojske nam tukaj na jutrovem žugajo. Razkačenost je grozovita po vsem sultanovem carstvu. Krvolije bo brez usmiljenja, brez milosti. Turčin je divji, milosti i usmiljenja žauru (psu kristijanu) ne dá, „kadar ga prerok kliče v boj za pravo vero“, ktero mu žauri hočejo v daljno Arabijo potirati, od kodar je prišla. Tudi kristijani se bomo borili za pravoslavno vero, za krvavo zasluženno slobodo, za dom i ognjišće svoje! Še enkrat vam rečem: klanje i mesarenje za „polomesec“ in „sveti krst“ (križ) bo grozno, neusmiljeno i strašno. I gorjé kristijanski Evropi, ako ona „polomesecu“ na pomoč priteče, ker v takem slučaju se hočejo vsi kristijani na jutrovem vreči v naročje mogočne i srčno ljube Rusije, da potem ona ž njimi opravlja i zapoveda po svoji volji. Na kristijansko i pravično Rusijo na jutrovem nihče ne mrzi, a na zapadno kristijansko Evropo vse. — Da so kristijani na jutrovem, kakor Grki, tako tudi Slovani polni junaštva i domoljubja, to priča njih stara i nova povestnica, ki je polna neprimerljivih, junaških čudovitih del. Temu so priča tudi borbe našega stoletja: „vstanak srbski pod Karažoržem (črnim Jurijem), Milošem Obrenovičem,

nepriumno junaštvo slavepolne Črnogore, ustanak grčki 1828. leta i njih današnje muke i čudapolna dela na krvavem Kritu (Kandii). — Da pa tudi naša narodna srbska vojska ni zaničevati, povem vam samo to-le: Prošlo jesen bila je po navadi septembra meseca smotra (Musterung) narodne vojske; tudi v Karanovcu sta se v orožju izurjevala dva batalijona celi teden po lepi karanovački ravnini. Milo mi je bilo gledati, kako naši seljaci (kmetje) vse vojniške znakove, bodi-si na truba ili na boben dobro razumejo, jih točno izpeljujejo i izvršujejo. Vojska ni imela niti šotorov, niti drv za ogenj, niti je kdo kaj kuhal, niti vžival izvan suhega kruha, hladne vode i čaše rakije (žganja), ako je je s seboj prinesel. Se vé, da jedí i pijače ne mora noben vojniki v obilnosti imeti, ker mora vsak naroden vojniki za celi teden za naprej dovoljno jedí (kruha) s seboj nositi. Razume se, da Srbin zamore ob samem kruhu i vodi živeti, dokler hočeš; razume se, da vojniki, ki mora biti zmirom tudi na hodu okreten i lahak, ne more i ne sme jedí za celi teden na svojih plečih nositi, zato je národna vojska tako vstrojena, da za deset vojniki jedí nosi jeden tovornik na natovorjenem konji. Ob hodu gré naprej vojska, za njo tovorniki, ki so pa tudi vojniki, i vsak mora izročene mu jedí na svojem konji nositi, noben vojniki ne sme tovorniku niti preveč niti premalo izročiti. Upraviteljstvo národnemu vojniki, izvan raznega orožja i kar je za orožje potreba, ne dá družega nič. — Gori imenovana dva batalijona — karanovački i studenički — bila sta i morala sta biti v letni obleki, to je, v samih gatah, srajci i opankah. Plašča, koca ili kakega družega odevala ali pokrivala ni imel nihče, niti ga je smel imeti. I tako sta preživela dva batalijona gola i lačna (Srbin vrlo malo potrebuje) celi teden pod milim nebom na karanovački ravnini i to septembra meseca, ko so noči bile strašno mrzle. Od jutra do mraka se je vojska v raznih oddelkih vojničtva urila; samo opoldne je imela jedno uro počitka, da je malo kruha pojedla i vode popila. Jaz sem se čudil i se načuditi dovolj nisem mogel, kako morejo taki hrusti s tako pičlo jedjo zadovoljni biti! Po vojaških vajah je pa vojska vsaki večer vesela vriskala, kolo mendrala v pozno noč. Povzdigovale so jej pete i krivile jej kolena glasovi gajd, frul, gosel, dudel itd. Po veselem rajanju pa se je gola vojska na golo hladno zemljo vlegla, z milim nebom pokrila i mirno pospala. Jaz sem pri njej celi teden brez posla bil, ker v dveh batalijonih ni ne jedan zbolel niti oslabel. Veliko veselje je pač vojsko gledati, ktera ne pozná nobenega truda, nobene muke, nima i ne pozná nobene potrebe. Koliko bi vsaka druga vojska v takem slučaju šotorov razpela, drv požgala, mesa i drugih reči pokuhala, slame razpostlala, kocev i rjuh razgrnila, i koliko bi ljudjé ž njo sitnosti imeli zbog hrane i prenočišča, koliko žensk i deklet bi pri odhodu solze prelivalo, kaj bi vse bilo kaj vse se godilo, koliko bi vojniki pri vsi ugodnosti i postrežbi zbolelo raznih bolesti. Al naša dva batalijona bila sta tik mesta, pa nikomur nista nadlegovala niti brige delala, živela sta vesela i zadovoljna za sebe, v mesto se še ozrla nista. To je lep dokaz, da je Srbin izvrsten vojniki! Pa tudi ni dvomiti, da bi se v junaškem narodu pri prvi priložnosti pokazalo mnogo pogumnih vojskovodjev, kakor so se kroz stoletja vselej pokazovali. Tudi to je gotovo, da malo je vladarjev na svetu, ki bi jih njih narod tako ljubil, kakor je knez Mihajlo od svojega ljubljena, ki ga vsak Srbin za očeta i vsrečitelja naroda smatra. *) Ako on sprevidi i zaželi, vsa Srbija se hoče

*) In kneza Mihajla — ni več! 10. dan t. m. je smrt storil, zavratno umorjen. Več o tej osodepolni novici v „novičarji“ in v dopisu „iz Belega grada 11. junija.“ Vred.

listom vzdigniti i hiteti v boj za svojega ljubeznega kneza, ki živi i dela samo za blagostanje i srečo naroda svojega. Knez Mihajlo samo da razvije zastavo „silnega cara Dušana“, ki je bila do današnjega dne začuvana v kloštru Gornjak-u, ki so je menihi knezu že dali in izročili, i knez Mihajlo naj napije, kristijanom na jutrovem iz čaše cara Lazara, ki je bila v rečenem kloštru do današnjega dne z zastavo začuvana (glej „Glasnik srbskega učenega društva zvezka 21. str. 58. l. 1867“), pa vse, staro i mlado hoče iti za kneza i za knezom, i v vatru i vodu itd. (Dal. prih.)

Od Zabukovce pri Celju 12. rožnika. — Velika nesreča se je zgodila 8. dne t. m. pri gospod Žužovih premogovih jamah, da so se 4 domači knapi v jami zadušili in še več bi jih bilo, pa je vendar Bog od drugih jam pomoči poslal. Imeli smo 10. dne v Grižah prežalostne pogrebe, ko so 4 truge naenkrat prinesli, katerim so tudi od 4 jam vsi knapi zadnjo čast skazali. Bodi jim Bog milostiv!

Grahar in Blaž Winter. *)

Iz Vranskega trga. — Gosp. France Vrinovec, ki je več let pošteno županoval, se je zavoljo svojega velikega posla pretekli mesec županstvu odpovedal; zato smo 23. dne u. m. imeli novo volitev in izvoljen je bil gosp. Leopold Šventner, do kterega imajo tudi vsi tržani dobro zaupanje, kajti on ima srce za vse naše zadeve.

Od Groblskega mosta na Štaj. 10. rožnika. — Zopet se je gosp. Janez Cajnar dobro obnašal s kupčijo z lesom, kterega od tod v doljne kraje po vodi prepeljuje, nazaj nam pa lepe denarce donaša. Zato pa tudi Janez vse spodnje kupčevalce lepo pozdravlja, in ko voda priteče, se kmažu zopet vidimo.

Od sv. Pavla na Štaj. 9. rožnika. — Dolgo smo čakali, pa hvala Bogu, da smo pričakali, da so vendar našo na široko slovečo predilno in tekavsko fabriko, ki je pred nekimi leti pogorela, zopet staviti začeli, da si bodo ubogi ljudjé vendar enmalo lože zopet kruhek služili. Bog daj srečo!

Iz Žuženberka 10. junija. (Odprto pismo gospodu dr. Janexu Kovaču, vojnemu lekaru srbskemu.) 16. maja t. l. pišete do načelnictva sreza žuženberškega, naj prisili Vaše sorodnike, da Vam potrdijo prijetev 42 cekinov, ktere ste Vi poslali svojima svakoma. Zahvalo za prijete omenjene zlate sem jaz podpisani v imenu Vaših sorodnikov izrekel v pismu od 12. decembra 1867., kteremu so še Vaše sestre priložile mnogo domačih novic. Čez dobre tri tedne priroma pismo iz Belega grada nazaj, na kterem je zapisano: „*Adressat wurde durch die fürstl. serbische Post zweimal avisirt, doch ist weder das Abgabsrecepisse, noch irgend ein Auftrag zur Behebung dieses Schreibens angelangt, daher es retournirt wird.*“ Kdo je podpisan, sam Bog vé, samo dve kričekrači ste. Ker ste hoteli precej imeti gotovost o poslanem denarju, sem prvo pismo zavil v nov zavitek ter Vam še nektere novice naznanil iz Vašega rojstnega kraja. Pa tudi to pismo, oddano 27. februarja 1868 priroma iz Belega grada nazaj z opombo: „*Adressat wurde lt. Protokoll durch Absendung des Abgabsrecepisses zweimal (18/3, zum zweitemal 28/4) behufs Behebung des Briefes avisirt; da derselbe weder dasselbe zurücksendete, noch einen Bevollmächtigten wegen Ausfolgung des Schreibens dem Postamte namhaft machte, so wird dasselbe retournirt. K. k. Postamt Belgrad 22. Mai 1868.*“ Podpis: Kričekrače.

Čudno je, da pisma iz Srbije pridejo do nas, od nas v Srbijo pa, dasiravno rekomandirana, spet nazaj

*) Po pošti se je moralo zgubiti, ker nismo prejeli.

romajo! Naj je to mala glosa o peticiji srbskih kupcev, da hočejo — po nekih dunajskih listih — imeti c. kr. pošto v Belemgradu!

Josip Novak.

Iz Idrije. — 7. dne rožnika so pevci naše čitalnice v tukajšnjem javnem gledišču dve igri: „Pravdo“ in „Svitoslav Zajček“ izvrstno izpeljali. Vsi igralci so svoje naloge tako lepo rešili, da je slehernemu gledalcu srce radosti igralo. Zatoraj vam vrlim mladim narodnjakom izrekamo očitno srčno hvalo za prijetno zabavo, ki ste jo imenovani večer napravili idrijskim mestjanom. Počastil je bil veselico naš visokospoštovani gospod rudarski predstojnik s svojo družino; bilo je nazoče še mnogo druge gospôde in mnogo rodoljubnega ljudstva se je vdeležilo v javnem rudarskem gledišču narodne veselice. — Ker v časopisih do zdaj ni bilo brati, da tudi v Idriji imamo narodne veselice in igre, naj povemo, da so tudi v preteklem pustnem času čitalniški udje mnogo prijetnih veselic imeli, pri katerih so se narodne igre predstavljale, ki jih je z vso marljivostjo vodil naš neutrudljivi čitalniški tajnik g. St., kteremu s temi vrsticami še posebno zahvalo razodevamo za njegov trud. Omeniti pa tudi moramo pri tej priliki, da godba narodne čitalnice lepo napreduje in se čedalje bolj razvija, tako, da po pravici tudi ona zasluži očitno pohvalo. Čast in hvala tedaj vsem, ki podpirajo domačo stvar! Živili pevci idrijske čitalnice!

Iz Kranja 13. junija. ☺ Glas, ki ga nam je prinesel 23. list „Novic“, da se bode osnovalo društvo za varstvo narodnih pravic v Ljubljani, bil nam je prav iz srca vzet. Treba nam je društva tacega kakor ribi vode. Po osnovnih državnih postavah je sicer vsacemu narodu zagotovljena pravica, da živi po svojem in v svojem jeziku, da na tej naravni poti se brez ovinkov pridobiva za življenje potrebnih vednosti in da se v njegovem jeziku tudi v cesarskih kancelijah ne govori samo ž njim, ampak se mu tudi pisma v jeziku njegovem delajo. Zagotovljene so nam po postavi narodne pravice — al kako se nam dandanes še reže kruh ravnopravnosti, to žalibog! vé vsakdo. In temu nasproti se drzne še, kakor je „Tagespošta“ kramljala, ljubljanski „konstitutioneller“ ali prav za prav „Beamten-Verein“ v svoja pravila staviti to, da bode odbijal „Uebergriffe“ narodne!! Ali taki smisli niso prava ironija na temeljne državne postave?! Kdor zmiraj mora beračiti za svoje pravice, temu se pa še očita, da skače čez ojnice! Poglejte le v naše srednje in druge šole, pa recite: ali je 2 pa $2 = 4$? — stopite zlasti v politične uradnike, pa štejte odpise njihove v slovenskem jeziku. Deželni zbori na slovenski zemlji bodo imeli gradiva na kupe o narodovih zadevah. Treba pa je društva, katero zmirom na straži stoji v brambo narodnih pravic, — zato radostni pozdravljamo društvo za varstvo narodnih pravic, katero si stavlja ta namen, da v ustavnih mejah skrbi za spolnovanje ustave. Gotovo bode iz vseh krajev naše domovine, ktera že dobro vé, kaj jej po postavi gré, se obilo oglasilo udov tej družbi, v kateri nikogar ne smemo pogrešati, kdor ima ljubezen in srce za narod naš. Dandanes ni več čas, da le v srcu nosimo rodoljublje, kazati ga je treba pred svetom; saj je stvar pravična in postavna. Tudi malo plačilce ne bode nikogar oviralo, ker se nadjamo, da celoletni donesek novemu društvu bode komaj znašal par goldinarjev.

Iz Dolenskega. — Bralo se je o roparski drhali Bosnjakov, da se potika med Novomestom in Trebnim. Ta glas pa je počil zarad tega, ker so v resnici neki domači capini mislili ponoči okrasti v ajdovskih vinogradih bivajočega vinogradnika, kterega so le zeló ranili, a ne okradli. Bili so oboroženi ti rako-načarji; eden je strelil na ženo, ki je klicala pomoči,

pa je ni zadel. To je ljudi v tej okolici zeló oplašilo, dasiravno čujemo pogostoma od tatvine, in to po pravici, kajti komaj da se zjutraj hišne duri odpró, ti pride že neznan mavhar „dobro jutro“ vošit, toda ne po stari navadi, da spodobno prosi ali celó moli, ampak dere se, zmirja in žuga, če mu brzo po volji darú ne daš. Take drhali se nahaja nenavadno obilo ne le po vaséh pri cestah, temuč tudi po stranskih vaséh mavhari in ljudi plaši. Njih predrzno obnašanje opirajo na to, da, če kterega tudi gospôska v pest dobi, mu je to še po volji, češ, da se jim po ječah kaj dobro streže, palica in železje se njih telesa zdaj ne sme dotikati. Je li to že sad današnjega „liberalizma“?

Iz Ljubljane. Glas, ki nam je došel iz Dunaja, da dobimo iz Trbiža železnico v Ljubljano, s srčnim veseljem smo sprejeli ne le samo v Ljubljani, temuč iz več okrajn gorenških slišali smo radostne glasove; Loka je celó svoje mestice razsvetlila. Bili smo sicer gotovega prepričanja, da to železnico, na katero je predsednik kmetijske naše družbe gosp. Fid. Trpinec prvi mislil in ktere misli se je v zbornici kupčijski njen predsednik gosp. V. C. Zupan tako čvrsto poprijel, da je ni več iz glave izpustil, mora kranjska dežela dobiti v nekoliko letih, ker je deželi in Avstriji potrebna; al da jo (ker se za trdno nadjamo, da zbornici poslanski pritrđi tudi zbornica gospôska) dobimo tako kmalu, da se v kakih 2 letih že utegnemo voziti po njej, to je največa zasluga iskrenega našega domoljuba gospoda dr. Tomana. Kdor vé, koliko priprav potrebuje taka stvar, koliko dela in truda, koliko potov ne le, da se razjasni stvar vsacemu, komur gré beseda o tej zadevi, ampak da se odstranijo tudi overe, ki jih delajo nasprotniki (in pri tej naši železnici ste hodile vmes železnici čez Pontebo in Predel), ta bo pripoznal, da je dognal Toman to, kar se nam je dandanes nemogoče zdelo. Slava taki neutrudljivi eneržiji! Spolnuje se tedaj le dolžnost hvaležnosti, ako gosp. doktor prejema od mnogih strani zahvalnice za domoljubno svoje prizadevanje, s kterim je rešenih 15 prošinj, ktere so došle zbornici poslancev o tej zadevi. Drugi pot več o tej zadevi.

— (*Matičin odsek za izdavanje knjig*) je sprejel J. Veselov rokopis „Olikani Slovenec“ ter določil, da se ga natisne 2000 iztisov. — O gosp. Erjavčevem nasvetu „naj Matica izdá znanstveno terminologijo“, ne more odsek nič skleniti, ker gosp. nasvetovalec ni nakazal pota in načina, po kterem naj se sestavi ta terminologija. — Gosp. Vodopivec rokopis „Slovenski zidar“ se je dal g. Fr. Tomšiču v pretres. — Vabilu „českega muzea“ na jubilejno njegovo slavnost je odsek odgovoril z adresó, katero je podpisalo 14 v Ljubljani nazočih matičinih odbornikov. Ta adresa se od besede do besede glasi tako-le:

„Kar bivamo Slovani česko-slovenski v sedanjih pokrajinah, biva i bratovska vzajemnost med Čehi i Slovenci po Kranjskej, Koroškej i Štajarskej. Otec slavistike, veledostojni Josef Dobrovský Vaš — jest i naš. Budil i vodil je Val. Vodnika, oca mladega slovstva slovenskega, Kopitarja, Metelka, Jarnika i druge pisatelje naše. Kedar je vspeval naš Jan Vesel Koseski prvo svojo pesem „Potažva“, rodil se je literarni Vaš spolek Muzeum, kteri je v svojem Časopisu, oziraje se vedno na brate jugoslovanske, vrlo budil i pospeševal tudi književnost slovensko. Svedoki temu so slavni Čelakovský i Čop — Prešern, Hanka i Metelko, Šafarik i Miklosich, Križek i drugi. Petletna posestrima „Matica slovenska v Ljubljani“ čestita tedaj, i vsled prijaznega povabila odborovega dne 28. maja, slavnemu spolku „Museu královstvi Českého“ v Pragi k petdeset-

letni slavnosti, radostno vsklikovaje: Slava! Na zdravje! Pan Bog živi literarno vzajemnost česko-slovensko!"

— C. k. deželna vlada je 1. maja razglasila to-le: „C. kr. ministerstvo bogočastja in nauka je, potem ko se je posvetovalo s praktičnimi izvedenci in šolniki, sklenilo s razpisom od 16. u. m. št. 2425 popolnoma odpraviti delitve šolskih daril (premij) na vseh javnih in privatnih ljudskih šolah. Ta visoki ukaz se tedaj razglašča s tem pristavkom, da se vsem dotičnim šolskim organom dolžnost naloži, ta ukaz spolnovati, pri tem pa vendar visoko ministerstvo upanje stavi na to, da občine, šolski prijatelji in dobrotniki, ki so dozdej darovali za pripravo šolskih premij, tudi za naprej ne bodo odtegnili šolam svoje roke ter dovolili, da se taki pripomočki obrnejo v kako drugo koristno rabo, namreč, da se posebno napravijo ali pomnožijo bukvarnice za mladost, da se delijo med uboge učence bukve, pisavne potrebščine, čevlji, obleka itd. v prid prave omike za mladost.“

— 70. rojstvenemu dnevu 7. dne t. m. slavnega Fr. Palackega čestitala so po telegramih vsa naša narodna društva in še posebej dr. J. Bleiweis in dr. E. Costa.

— Sl. čitalnica ljutomerska je po svojem tajniku gospodu dr. V. Zarniku blagovolila poslati naši čitalnici dve lepi fotografiji, ktere predstavljajo grupo slovenskih naših bratov na Ogerskem. Vzeti so obrazi prav iz sredine ogerskih Slovencev, to je, iz fare Belotinec imenovane, v Zaladski županiji. Izdelal je lični fotografiji ogerski fotograf Fr. Tömöry. Čitalnica naša, jako hvaležna sestrici svoji v Ljutomeru za mili ta dar, odločila je zanimivima slikama častno mesto v bralnici svoji.

— Sloveči naš umetnik pevstva gosp. Fr. Grbec, dozdej učitelj v Trnovem pri notranjski Bistrici, se je svoji službi odpovedal. Kakor slišimo, je dobil od več gledališč ponudeb za operista.

— Potovalo nas je 12 prijateljev 7. dne t. m. — tako nam piše znanec — iz Ljubljane na Šmarno goro veselega srca in brez strahu, ki ga Slovencem nasprotni pisarji delajo po časnikih. Pod goro nas prijazno sprejme množica kmetiškega ljudstva sè živio-klici, in med tem celó možnarji pokajo. Začudivši se temu nepričakovanemu sprejemu, izvemo, da so nam s tem hoteli pokazati, da niso sovražni svojim sorodnjakom mestnim. Le prenašlo smo se morali posloviti od domoljubne množice, kateri tù izrekam srčno zahvalo za preprijazni sprejem v imenu svojem in svojih prijateljev.

— (*Društvo Sokola*) napravi, ako bode vreme ugodno, 28. dne t. m. izlet na deželo in sicer čez Ježico, Gameljne, Šmartno, Tacen v Št. Vid poleg Ljubljane.

— (*Dramatično društvo*) ima izredni občni zbor v nedeljo 21. junija ob pol 11. uri zjutraj v čitalnični dvorani. Vrsta razgovorov bode: 1. Sporočilo začasnega odbora; 2. nasvet odborov o predstavah v javnem gledišči; 3. nasveti posamesnih družabnikov; 4. volitev novega pomnoženega odbora, prvosednika in blagajnika.

— Sejm ljubljanski se začne drug teden po sv. Petru in Pavlu, to je, v pondeljek 6. dne prihodnjega meseca.

— Brez konca in kraja se sesedavajo gospodje profesorji na gimnaziji naši, kakor piše „Slov. Narod“. Da obravnajo v svojih sejah važne reči, ni dvombe; kakove pa, tudi mi nismo mogli izvedeti za gotovo, a to smo slišali, da iz ene teh séj sta jo celó pobegnili oba kateheta gospoda dr. Gogala in Marn; morala je toraj seja jako jako viharna biti. Izključili so učenca, kakor čujemo, nadepolnega, in neka poredna „fama“ raznaša pravlico, da je padel „als Opfer dem Professor

Hönig und dem Professor Marn.“ Hönig in Marn, Marn in Hönig — naj obračamo kakor koli te imeni, nikakor ne moremo uganiti soglasja v tej zastavici. Toda, kar je danes še skrito, utegne jutri biti že očito. — Potrdilo se nam je tudi to, kar je „Slov. Narod“ omenil, da je gimnazijsko ravnateljstvo slovenski mladini po slovenskih učiteljih odsvetovalo branje slovenskih časnikov, — a da bi se bilo po nemških učiteljih odsvetovalo branje nemških časnikov, tega nismo še izvedeli dozdej. Pri tej priliki so neki déli vse slovenske časnike na kritično reščeto in „Slov. Nar.“ bi rad izvedel, kaj se je reklo o njem — kot najmlajšem „wühlerji“ za narodne pravice. „Novice“ pa niso nič radovedne zaradi tega, ker so si v svesti, da pri tej kritiki niso dobile nič boljšega „klasa“ kakor onega, ki ga jim je — naši bralci se še spominjajo „Schmierblatta“ — pred par leti dal ad majorem germaniae gloriam neki gimnazijsk učitelj; tudi „Šolski Tovarš“ je še le unidan skupil to svoje. Mi sicer ne poznamo šolskih postav na tanko in morebiti se motimo, ako mislimo, da tudi šolska mladež sme brati časnike. To pa vemo za gotovo, da dijaki že 25. let beró „Novice“, v kterih je celó že pred 48. letom prišla marsikaka dijaška pesmica na god kakemu ljubljenski profesorju (Krsniku, Martinaku, Novaku itd.) na svitlo. Sploh je zvesto vodilo vsem slovenskim časnikom: „za vero, cesarja in dom“; ta trójica pa nima nikakoršnega strupa v sebi, kakor ga ima marsikaka nemška „Zeitung.“ Odraščena šolska mladina po vsem svetu bere dandanes časnike, in mladež je nada tudi domovini naši, ako se marljivo uči šolskih reči, pa poleg tega tudi kak slovensk časnik bere, namesti da gré v nemško gledišče gledat „Die Mönche“, „Die schöne Helena“ itd. In na česa neki se more dandanes ob času toliko hvalisanega „liberalizma“ opirati odsvetovanje časniškega berila odrasčeni mladini, ako se 14letnemu dečku po medvérski postavi celó pravica dovoljuje, da sme vero premeniti!! — Vse to premišljevale smo se naposled spomnili starodavnih pravil: „Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem“, — „plus pressa, altius surgit“ itd.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. Iz zbornice poslancev imamo o sklepih finančnih zadev še omeniti, da je bil sprejet predlog, po katerem naj se ves sedanji državni dolg*) zenači tako, da bodo — razun 7 vrst obligacij, med njimi so loterijska posojila — samo ena sorta obligacij, z enacimi obrestmi po 5 od 100. Sprejeta je bila dalje postava, da se smejo prodati nekatere državne lastnine,**) in da sme vlada na pósodo vzeti 25 mili-

*) Po „Wiener Zeitg.“ je znašal avstrijski državni dolg, na 5 odstotkini kapital prerajtan, konec 1867. leta 3.009,804.134 gold., in sicer stareji založeni dolg (fundirte Schuld) 9,701.621 goldinarjev, novejši založeni dolg 2.674,889.170 gold., nezaloženi dolg (schwebende Schuld) pa 425,213.443 gold. Razun tega dolgá je še dolgá 808,034 gl., na še neplačanih dobitkih loterijskih posojil, 12,953.728 gold. na odškodnih dohodkih in plačila bavarski vladi z 1,750.000 gold. Dolg za zemljiščino odvezo je konec preteklega leta znesel 519,459.760 gold. Obresti (činža) za ves državni dolg se plačuje vsako leto 127 milijonov in 718.147 gold., obresti za dolg zemljiščine odveze pa 25 milijonov in 893.970 gold. Od 1866. leta se je državnega dolgá več narastlo za 105 milijonov in 810.029 gold.; dolg zemljiščine odveze se je zmanjšal za 4 milijone in 96.665 gold.

**) Državno posestvo našega cesarstva znaša 1 milijon in 700.000 oralov gozda, 100.000 oralov planin in pašnikov, 30.000 oralov njiv, senožet in vrtov, tedaj